

Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας

Τόμ. 14 (2005)

Πανεπιστήμια II



Διονύσης Ν. Γράβαρης - Νίκος Παπαδάκης, επιμ.,
Εκπαίδευση και εκπαιδευτική πολιτική μεταξύ
κράτους και αγοράς

Ι. Ε. Πυργιωτάκης

doi: [10.12681/sas.486](https://doi.org/10.12681/sas.486)

Copyright © 2015, Ι. Ε. Πυργιωτάκης



Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Πυργιωτάκης Ι. Ε. (2015). Διονύσης Ν. Γράβαρης - Νίκος Παπαδάκης, επιμ., Εκπαίδευση και εκπαιδευτική πολιτική μεταξύ κράτους και αγοράς. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 14, 291–293. <https://doi.org/10.12681/sas.486>

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Διονύσης Ν. Γράβαρης - Νίκος Παπαδάκης, επιμ., *Εκπαίδευση και εκπαιδευτική πολιτική μεταξύ κράτους και αγοράς*, Επιστημονική σειρά: Κοινωνικές επιστήμες/Social Sciences, εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα 2005, σελ. 514

Το νέο αυτό βιβλίο, ένας συλλογικός τόμος που επιμελήθηκαν οι Δ. Ν. Γράβαρης και Ν. Παπαδάκης, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον διότι στις σελίδες του εξετάζονται άκρως επίκαιρα και κρίσιμα θέματα τα οποία αναμένεται να επανέρχονται συχνά στην επικαιρότητα. Η καρδιά των κειμένων χτυπά, βεβαίως, στην πολιτική της εκπαίδευσης, θίγεται όμως πολύ συχνά και η συνολική αναδόμηση του κόσμου, οι μεταλλάξεις της κοινωνίας με τη μετάβαση από τις κρατικές στις υπερ-κρατικές δομές και την κοινωνία της αγοράς, την κυριαρχία της οικονομίας και της οικονομικής διπλωματίας και όλες τις μεταβολές που παρατηρούνται στα πλαίσια της παγκοσμιοότητας. Μοιραία, λοιπόν, μέσα από την προσέγγιση των ζητημάτων αυτών ανακύπτουν νέα ερωτήματα: η εκπαιδευτική πολιτική οφείλει να προσανατολίζεται προς τις ανάγκες της αγοράς και της απασχόλησης; Η εκπαιδευτική πολιτική εξακολουθεί να κατανοείται ως κοινωνική; Μέσα στο πνεύμα του ανταγωνισμού, οι ανθρωπιστικές και πνευματικές αξίες εξακολουθούν να προσελκύουν το ενδιαφέρον της εκπαίδευσης ή καλούνται να αναλάβουν τον ρόλο της Ιφιγένειας (Καζαμίας), να θυσιαστούν δηλαδή για τη διευκόλυνση της παγκοσμιοποίησης; Οι 23 μελέτες που περιλαμβάνονται στον τόμο θέτουν, εκτός αυτών, και ζητήματα που αφορούν τη σχέση κράτους, κοινωνίας, αγοράς και πολιτικής για την εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Στόχος των επιμελητών του τόμου υπήρξε η διεπιστημονικότητα. Μετέχουν επομένως πολλοί επιστήμονες από κλάδους όπως: Φιλοσοφία, Πολιτική, Κοινωνιολογία, Ιστορία, Οικονομία, Νομική και Εκπαίδευση, προερχόμενοι από διαφορετικά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα τόσο εγχώρια

όσο και του εξωτερικού και από διαφορετικές σχολές σκέψης. Οι μελέτες επιχειρούν διαφορετικές αναγνώσεις και προσεγγίσεις σε κείρια επιστημονικά πεδία –απόδοση λόγου, διασφάλιση της ποιότητας, διακυβέρνηση στην εκπαίδευση, ‘νέο’ πανεπιστήμιο και πολιτικές για την Ανώτατη Εκπαίδευση, πολιτικές κατάρτισης και εκπαίδευσης ανηλίκων, δια βίου μάθηση, νέες τάσεις και προβλήματα στην εκπαιδευτική πολιτική και στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Έμφαση επίσης δίδεται στην προσπάθεια σύνδεσης των μεταρρυθμιστικών εγχειρημάτων με την αγορά εργασίας, ενώ οι 23 επιστήμονες δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις αλλαγές που σημειώνονται κατά την τελευταία εικοσαετία με αφορμή τις νέες οικονομικές τάσεις, τη συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους, τις συνθήκες της πολυπολιτισμικότητας, την ηγεμονία των νέων τεχνολογιών και την ‘κοινωνία της γνώσης’.

Αναδεικνύεται έτσι η ανάγκη να λειτουργήσει η εκπαίδευση ως επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό. Διεθνείς οργανισμοί, όπως ο ΟΟΣΑ, προβάλλουν ως άμεση προτεραιότητα της εκπαιδευτικής πολιτικής τη σύνδεση του ανθρώπινου κεφαλαίου με την οικονομική ανάπτυξη –αυτό που συχνά συνοψίζεται ως μετάβαση από το κράτος στην αγορά. Δημιουργείται έτσι ένα νέο ερμηνευτικό σχήμα σύμφωνα με το οποίο η αγορά λειτουργεί ως ο κατεξοχήν ρυθμιστικός παράγοντας ενώ συχνά μυθολογείται θεωρούμενη ως μηχανισμός επιμερισμού πόρων και εκπόνησης πολιτικών.

Ο τόμος διαιρείται σε πέντε μέρη. Στο πρώτο –Η εκπαιδευτική πολιτική ως κρατική παρέμβαση: ζητήματα θεωρίας και μεθόδου– οι Δ. Γράβαρης, Ν. Μουζέλης και Κ. Λάβδας επιχειρούν να αναδείξουν τη σχέση κράτους, κοινωνίας, αγοράς και πολιτικής και το πώς αυτή μετεξελίσσεται σήμερα. Στο πρώτο αυτό μέρος δεν λείπουν οι αναφορές στον ρόλο της οργάνωσης συμπεριόντων και στο διακύβευμα των αξιών. Στο δεύτερο μέρος –Παγκοσμιοποίηση και εκπαιδευτική πολιτική– οι Α. Καζαμίας, Mark Murphy, Σ. Μπουζάκης, Jean Emile Charlier και Frederick Moens καθώς και ο Γ. Πανούσης προσπαθούν να δώσουν απαντήσεις σε ερωτήματα όπως: ποια η επίδραση της παγκοσμιοποίησης, της νέας οικονομίας, του συνδυασμού της οικονομίας της γνώσης και των κοινωνικών επενδύσεων στην εκπαιδευτική πολιτική.

Στο τρίτο μέρος του τόμου –Κοινωνικές διαστάσεις της Ανώτατης Εκπαίδευσης– ανοίγει ο διάλογος αναφορικά με τα προηγθέντα ερωτήματα. Ως μείζον προβάλλεται το εάν και σε ποιον βαθμό εξακολουθεί η εκπαιδευτική πολιτική να θεωρείται κοινωνική πολιτική. Η Ανώτατη Εκπαίδευση γίνεται κεντρικό σημείο του προβληματισμού στα κείμενα των Δ. Κλάδη, Michael Osborne, Γ. Ψαχαρόπουλου, Δ. Κοτρώγιαννου και Ν. Παπαδάκη.

Στο τέταρτο μέρος –Πανεπιστήμιο και μορφές άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής– η έρευνα στρέφει το ενδιαφέρον της στη σχέση της διακυβέρνησης και της απόδοσης λόγου όπως αυτές αντανακλώνται στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Οι Patrick Baert και Alan Shipman, Ν. Πετραλιάς, Δ. Ματθαίου και Μ. Κασσωτάκης, ξεκινώντας από την παραδοχή ότι το πανεπιστήμιο βρίσκεται στο κέντρο του μεταρρυθμιστικού ενδιαφέροντος προσπαθούν να καθορίσουν τη σχέση απόδοσης λόγου και εμπιστοσύνης στο νέο πανεπιστήμιο διεθνώς αλλά και στην Ελλάδα. Αναλύουν επίσης τη νέα Δεξιά και θέτουν ερωτήματα σχετικά με την ίδρυση και λειτουργία τμημάτων σε επιστήμες που έως τώρα δεν προσφέρονταν στη χώρα μας.

Στο τελευταίο μέρος του συλλογικού τόμου –Εκπαίδευση, εξουσία και γνώση: μελέτες περιπτώσεων– οι Γ. Φλουρής και Γ. Πασσιάς, Ch. Beck, Μ. Δαμανάκης Α, Χουρδάκης και Γ. Τσιώλης δοκιμάζουν σύνθετα ερευνητικά σχήματα για να διερευνήσουν διεξοδικά της σχέση εξουσίας-γνώσης στο ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό συγκείμενο, να αναλύσουν τον ρόλο των προερχόμενων από το εξωτερικό ομάδων πίεσης στη διαμόρφωση της εκπαίδευσης της διασποράς, να εξετάσουν την ‘κατ’ οίκον εκπαίδευση’ καθώς και τη σχέση εργασίας και κατάρτισης στους σχεδιασμούς των νέων.

Συνοπτικά αυτό αποτελεί το περιεχόμενο του τόμου και τις κυριότερες πτυχές της προβληματικής του. Πρέπει να σημειωθεί ότι πρόκειται για κείμενα σύγχρονου και επίκαιρου προβληματισμού πάνω σε ζητήματα που απασχολούν και θα απασχολούν τις δυτικές κοινωνίες, κείμενα προσεγμένα και ενδιαφέροντα ακόμη και όταν ο αναγνώστης διαφωνεί με τις απόψεις που εκφέρονται.

I. E. Πυργιωτάκης

Γιώτα Παπαγεωργίου, *Ηγεμονία & Φεμινισμός*, εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δάρδανος, Αθήνα, 2004, 400 σελ. .

Η Γιώτα Παπαγεωργίου, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο βιβλίο αυτό επικεντρώνει την προσοχή της στη σχέση που δομείται ανάμεσα στη θέση της γυναίκας στην ελληνική κοινωνία και στη λειτουργία των θεσμών όπως αυτοί διαμορφώθηκαν υπό την ηγεμονία των ανδρών. Η κεντρική θέση του επιχειρήματος είναι ότι ‘οι Έλληνες αν και χρησιμοποίησαν πολλούς τρόπους για να ηγεμονεύ-